

Investigarea infractiunilor de furt si tâlhărie

1. *Consideratii generale*

Infractiunile de furt si tâlhărie sunt principalele infractiuni care, prin frecventa si pericolul social ridicat, constituie un potential stres în viata de zi cu zi a românilor, reprezentând peste 70 de procente din peisajul criminalitatii comise în România.

Furtul este definit, în forma sa simpla, în art. 249 alin. 1 C. pen. ca fiind luarea unui bun mobil din posesia sau detentia altuia fara consimtamântul acestuia în scopul însusirii lui pe nedrept.

Tâlhăria, în varianta tip, este incriminata în art. 252 C. pen., constând în furtul savârsit prin întrebuintarea de violente sau amenintari ori prin punerea victimei în stare de inconstienta sau neputinta de a se apara, precum si furtul urmat de întrebuintarea unor astfel de mijloace pentru pastrarea bunului furat sau pentru înlaturarea urmelor infractiunii, ori pentru ca faptuitorul sa-si asigure scaparea.

Atât furtul, cât si tâlhăria sunt infractiuni îndreptate împotriva patrimoniului, cu precizarea ca tâlhăria este o infractiune complexa, cuprinzând în elementul sau material o actiune principala – cea de furt si o actiune adiacenta – cea de violenta, de amenintare sau de folosire a celorlalte mijloace de constrângere.

Prin notiunea de patrimoniu înțelegem atât proprietatea publica, ai carei titulari exclusivi sunt statul si unitatile administrativ-teritoriale, precum si proprietatea privata, al carei titular poate fi orice subiect de drept (persoane fizice, organizatii sociale care au personalitate juridica, societati comerciale, regii autonome, fundatii, asociatii cu scop lucrativ, cetateni straini sau apatrizi, statul si unitatile administrativ teritoriale etc.). Obiectul proprietatii publice îl constituie bunurile prevazute în mod expres în Legea fundamentala: bogatiile de orice natura ale subsolului, caile de comunicatie, spatiul aerian, apele cu potential energetic valorificabil si cele ce pot fi folosite în interes public, plajele, marea teritoriala, resursele naturale ale zonei economice si ale platoului continental, precum si alte bunuri stabilite de lege. Pentru a putea fi exploatate privat, bunurile proprietate publica pot fi închiriate sau concesionate.

Pentru existenta infractiunii de furt, trebuie întrunite cumulativ urmatoarele cerinte:

O actiune de luare a unui bun mobil. Prin „a lua” se înțelege „a scoate bunul din sfera de stapânire a persoanei în posesia sau detentia careia se gasea sau trebuia sa se gaseasca”.

Actiunea de luare poate fi savârsita în orice mod (prin apucare, dosire, detasare, consumare etc.), prin orice mijloace (cu propria mâna, cu ajutorul unor animale dresate, prin racordari la surse de energii etc.). Luarea se poate realiza chiar si prin inactiune (de exemplu, cel care preda o masa de bunuri omite sa predea unele bunuri pe care le retine pentru el).

- Lucrul sustras sa fie un bun mobil, adica sa poata fi deplasat, transportat, transferat dintr-un loc în altul.

Bunul mobil poate fi animat sau neanimat (animale, pasari domestice, precum si orice vietuitoare care s-ar gasi în stapânirea unei persoane; cele neanimat pot fi în stare

lichida, gazoasa, solida). Bani, titlurile de credit si orice alte valori, echivalând bani, sunt bunuri mobile.

Sunt bunuri mobile: parti detasate dintr-un bun imobil (usi, ferestre etc.); arborii, recoltele, dupa ce au fost desprinse de sol, precum si fructele, dupa ce au fost desprinse de tulpini; adaosuri detasabile dintr-un cadavru uman (proteza, peruca, picior, mâna etc.); acele energii care sunt susceptibile de a fi sustrate si care au o valoare economica (electrica, termica, hidraulica etc.); înscrierile de orice fel, precum si vehiculele, indiferent daca au fost sustrate în scopul de a fi însusite sau numai în scopul folosirii lor temporare.

- Bunul sa se fi aflat în posesia sau detentia unei alte persoane.

Termenii posesie si detentie au întelesul de simpla stapânire de fapt. Un obiect care nu se afla în stapânirea unei persoane este un lucru extrapatrimonial si nu poate forma obiectul material al infractiunii de furt (*res nullius, res delictae*).

- Bunul sa fie luat fara consimtamântul celui deposedat, adica fara permisiunea sau îngaduinta acestuia. Consimtamântul celui care posedea sau detine bunul trebuie sa fi intervenit anterior actiunii de luare.

- Actiunea de luare sa aiba o urmare imediata, adica scoaterea bunului din sfera de stapânire a celui deposedat si lipsirea acestuia de posibilitatea de a mai dispune de acel bun.

- Sa existe o legatura de cauzalitate între actiunea de luare si urmare imediata.

(1) Potrivit art. 250 din noul Cod penal, **furtul este calificat** când a fost savârsit în urmatoarele împrejurari:

- a) de o persoana având asupra sa o arma sau o substanta narcotica;
- b) de o persoana mascata, deghizata sau travestita;
- c) într-un loc public;
- d) într-un mijloc de transport în comun;
- e) în timpul noptii;
- f) prin efracție, escaladare sau prin folosirea fara drept a unei chei adevarate ori a unei chei mincinoase;

(2) **Furt calificat** se considera si furtul privind:

- a) un bun care face parte din patrimoniul cultural;
- b) un act care serveste pentru dovedirea starii civile, pentru legitimare sau identificare;
- c) titei, produse petroliere sau gaze naturale;
- d) echipamente, instalatii si componente ale acestora, daca sunt bunuri de interes general.

(3) De asemenea, **este calificat** si furtul care a produs consecinte deosebit de grave.

La rândul ei, **tâlharia**, potrivit art. 253 din noul Cod penal, se considera **calificata** si poate fi savârsita în doua variante agravante:

(1) Prima varianta agravanta exista atunci când tâlharia s-a produs în urmatoarele împrejurari:

- a) de o persoana având asupra sa o arma, o substanta narcotica sau paralizanta;
- b) de o persoana mascata, deghizata sau travestita;
- c) în timpul noptii;
- d) într-un loc public;
- e) într-un mijloc de transport;
- f) într-o locuinta sau în dependinte ale acesteia;

g) a avut vreuna din urmarile prevazute în art. 187: pricinuirea integritatii corporale sau sanatatii a unei vatamari care necesita pentru vindecare îngrijiri medicale mai mult de 60 de zile; pierderea unui simt sau organ, încetarea functionarii acestora, o infirmitate permanenta fizica, slutirea, avortul ori punerea în primejdie a vietii persoanei; savârsirea faptei în scopul producerii consecintelor prevazute mai sus.

(2) A doua varianta agravanta exista atunci când tâlharia a produs consecinte deosebit de grave sau a avut ca urmare moartea victimei

2. Principalele probleme care trebuie clarificate prin investigarea furtului si a tâlhariei

2.1. Stabilirea exacta a locului si a timpului savârsirii faptei prezinta importanta:

- pentru încadrarea corecta a infractiunii de furt sau tâlharie: de exemplu, furtul sau tâlharia savârsite într-un loc public sau într-un mijloc de transport ori în timpul noptii;
- deoarece locul faptei este cel mai bogat în urme;
- deoarece locul si timpul ofera indicii pretioase pentru formarea cercului de suspecti, verificarea alibiurilor acestora;
- pentru selectionarea martorilor oculari, verificarea sinceritatii persoanei vatamate privind bunurile sau valorile despre care pretinde ca a fost deposedata;
- pentru determinarea precisa a bunurilor sustrate, estimarea cuantumului prejudiciului cauzat, precum si a caracteristicilor de identificare, pentru darea în urmarire locala sau generala în vederea prinderii faptuitorilor.

2.2. Modurile de operare folosite

Cunoasterea modului de operare prezinta un interes operativ deosebit pentru:

- stabilirea cailor de acces ale infractorilor;
- daca a actionat unul sau mai multi infractori;
- vicii sau deprinderi profesionale;
- cât timp s-a aflat în locul faptei;
- daca a cunoscut amplasarea locului faptei;
- identificarea si ridicarea obiectelor care au servit la savârsirea infractiunii;
- formarea cercului de suspecti;
- încadrarea juridica a faptei savârsite.

2.2.1. Moduri de operare folosite la savârsirea furtului din locuinte:

• patrunderea în locuinte dupa un *studiu prealabil* ori ca urmare a „*vânzarii de ponturi*”. Hotii profesioniști se orienteaza asupra locuintelor care sunt prevazute cu geamuri termopan ori cu instalatii de aer conditionat, actionând, de regula, între orele 8–13, iar în blocuri de locuinte, de la etajele superioare spre cele inferioare; patrunderea în locuinte sub diferite pretexte (cititori de contoare de gaze sau electricitate, postasi, telefonisti, folosindu-se de legitimatii false sau profitând de credulitatea unor persoane).

În aceasta categorie intra si „*furturile de buna ziua*” ori cele comise prin „împrieteniire”, ademenirea copiilor, ori profitând de naivitatea si neatentia victimelor; *prin efracție*:

- spargerea geamurilor cu pumnul sau cu un obiect;
- fortarea usilor si ferestrelor prin folosirea fortei fizice;

- folosirea cheilor originale, a cheilor potrivite, a speracnelor (denumite în argou „pontoarce”), precum și a unor instrumente perfectionate, denumite pistol-speracnelu sau „cupometru”
- folosirea „ruptorului”, dacă usa este prevăzută cu broasca și butuc;
- folosirea „extractorului”, pentru yale de tip rotund;
- fortarea ușilor cu ajutorul unor instrumente ca: levier, scoaba, ranga, bare metalice, menghina de smulgere a butucului yalei sau prin utilizarea unui instrument special, denumit buldozer;
- distrugerea toartei lacatului prin taiere, pilire, îndoire, rupere sau smulgere;
- patrunderea în balcoane prin coborâre de pe acoperișul locuinței;
- patrunderea prin spargerea plafonului sau a zidurilor ori a chepengurilor;
- taierea cu pânza de bomfaier a buloanelor de la balamale sau a zavoarelor caselor de bani, taierea peretilor laterali cu gura de lup sau cu aparat de sudură ori bormasina electrică.

2.2.2. Moduri de operare folosite la furtul din buzunare, poșete sau geantă

De regulă, se operează în mijloace de transport în comun sau în locuri aglomerate: magazine, piețe, gări, săli de spectacol, stadioane etc.

Infracții își aleg victimele dintre persoanele care lasă impresia că au bani asupra lor, dar care sunt și neatente, obosite, preocupate, fiind preferate victimele din categoria femeilor, bătrânilor sau provincialilor

Infracții sustrag portofelele fie introducând degetul arătător și mijlociu în buzunarul victimei, fie recurgând la taierea părții de jos a buzunarului sau la taierea poșetei, folosindu-se de instrumente de tăiat minuscule, mascate între degete

De asemenea, infracții recurg la busculade, în special la urcarea sau coborârea din mijloacele de transport ori în piețe, magazine, săli de spectacole.

Portofelul sustras este trecut din mână în mână la complici, care dispar imediat.

Furtul din buzunare, poșete, geantă sau sacose se înscrie printre cele mai frecvente *infracțiuni flagrante*. Odată prins în flagrant delict, infractorul este perchezitionat, se cercetează locul în care a fost prins și împrejurimile, pentru a se stabili eventuale obiecte sau arme aruncate, se audiază victima și martorii oculari și se insistă pe descoperirea și cercetarea întregii filiere de infracții. De asemenea, se vor efectua perchezitii domiciliare și la locurile de muncă ale infractorilor.

2.2.3. Moduri de operare folosite la violarea sigiliilor de plumb

Miscarea plumbului pe sfoară până la largirea orificiilor. Largirea se poate realiza și cu un vârf ascuțit, iar extragerea nodului se poate efectua și prin taierea plombeii în lateral sau cu o lamă ascuțită.

Introducerea aceleiași sfori, reînnoțată, sau a alteia și strângerea din nou, cu mână sau prin lovire. Sigiliul tăiat lateral poate fi lipit cu plumb topit.

2.2.4. Moduri de operare folosite la furturile de și din autovehicule

Cele mai multe furturi se comit pe timpul nopții, dar se întâlnesc și în cursul zilei, îndeosebi în parcarile aglomerate, uneori și cu complicitatea unor paznici, după urmărirea victimei.

Usile sunt deschise prin spargerea geamurilor, prin chei potrivite ori prin fortarea încuietorilor cu surubelnite, sârme de oțel etc.

Contactul poate fi realizat prin legătura directă a firelor de contact.

Sistemele de pornire ori de alarmare, oricât ar fi de sofisticate, sunt anihilate cu ușurință, indiferent de tipul autoturismului, pentru că infractorii sunt „școliti” în Occident, acționează în bande și dispun de mijloace ultramoderne.

Când sunt prinși conducând autoturisme furate, declară că le-au cumpărat de la persoane necunoscute. Trebuie să se acționeze cu promptitudine pentru a li se „demonta” orice alibi și să se coopereze cu unitatea de poliție de la locul de naștere, deoarece pot figura cu antecedente penale sau pot fi învinuiți ori inculpați în mai multe dosare aflate în diferite faze ale cercetării judiciare.

Furturile autoturismelor de lux din străinătate pot fi comise în dauna societăților de asigurare, prin înțelegere cu proprietarii. Autoturismele sunt reclamate ca furate după trecerea frontierei.

Seriile de motor sunt modificate prin poansonare, iar înscrierea în circulație se face folosindu-se documente falsificate.

Mășinile furate vor fi date în regim de urgență în urmărire generală pentru a se preveni scoaterea lor peste graniță.

De asemenea, se va acționa la atelierele de reparații, garaje, agenții particulare pentru intermedierea vânzării, târguri de mașini etc.

Cercetarea criminalistică a locului faptei se va face *în mod obligatoriu* și la abandonul autovehiculelor furate, examinându-se cu atenție fiecare piesă, portierele, clantele, aripile, capota, anvelopele, osiile și mai cu seamă interiorul autoturismelor

În toate cazurile se vor efectua percheziții domiciliare și se vor solicita constatări tehnice sau expertize criminalistice și tehnice.

2.2.5. Moduri de operare folosite la comiterea tâlhăriilor:

Smulgerea lantisoarelor, a gentilor și poșetelor în stradă.

Deposdarea victimelor în holul, liftul sau scara blocurilor, uneori după o prealabilă urmărire.

Patrunderea în locuințe și agresiunea persoanelor despre care s-au obținut informații că dețin sume de bani ori valori.

Identificarea, urmărirea și deposdarea persoanelor care depun sau ridică sume de bani ori care au încheiat diferite tranzacții.

Atacarea persoanelor care mănuiesc valori monetare (factori postali, casieri, patroni, taximetriști, funcționari de la unitățile CEC, LOTO, PECO etc.).

Atacarea autoturismelor care transportă valori monetare.

Atacarea persoanelor aflate sub influența alcoolului ori în stare de ebrietate.

Atacarea și jefuirea persoanelor care poartă asupra lor arme și munitii (pașnici, padurari, militari etc.).

Tâlhăriile comise în ultimii ani se caracterizează prin comiterea lor de către persoane care acționează în grup, cu folosirea spray-urilor, asupra străinilor sau patronilor, de predilecție în centrele urbane.